QUALIA AND THE PREPOSITIONAL PHRASE

Ionela Guşatu
Assist. Lecturer, "Carol Davila" University of Medicine and Pharmacy, Bucharest

Abstract. The present paper is based on the generative lexicon and it aims at demonstrating the link between the structure of characteristics (qualia) and the nominal structures consisting of a head noun and a prepositional phrase. In this paper we will notice that qualia plays a very important role as it helps to predict the prepositional phrase that is to be attached to the head noun. Thus, this paper will highlight the links that qualia makes between the head noun and its adjuncts. Moreover, it will present the roles that the prepositional phrases fulfill within the complex nominal phrase.

Keywords: the generative lexicon, qualia, prepositional adjunct

Lexiconul generativ reprezintă noul model pe care Pustejovski (1995) îl propune pentru descrierea lexicală. Acesta oferă o reprezentare bogată a sensului cuvântului şi este structurat pe trei niveluri: nivelul structurii de argumente (ARGST), nivelul structurii de evenimente (EVENST) şi nivelul structurii de caracteristici (*engl.* „qualia structure", QUALIA).

Structura de argumente oferă informaţii despre numărul şi tipul argumentelor logice (argumente cu realizare sintactică, argumente implicite, argumente cvasi-pleonastice, adjuncţi), iar structura de evenimente prezintă tipul evenimentului (stare, proces, tranziţie).

Structura de caracteristici prezintă patru caracteristici esenţiale ale sensului cuvântului: aspectul *constitutiv* (prezintă elementele componente ale obiectului), aspectul *formal* (prezintă caracteristicile fizice ale obiectului), aspectul *telic* (prezintă scopul şi funcţia obiectului) şi aspectul *agentiv* (prezintă factorii implicaţi în originea obiectului sau „producerea acestuia": artefact, creator). De exemplu, pentru a face diferenţa dintre două substantive asemănătoare din punct de vedere semantic (un *roman* şi un *dicţionar)*, Pustejovsky (1995) menţionează că trebuie să ne gândim la ceea ce facem cu ele, iar acest lucru trebuie să fie diferit. Deşi ambele obiecte sunt cărţi, în sensul general, ceea ce le deosebeşte este că *citim* un roman şi *consultăm* un dicţionar. Astfel obţinem rolul telic „de citit" respectiv „de consultat". O altă diferenţă dintre aceste două cuvinte se referă la structura textului: în cazul romanului avem de-a face cu o *naraţiune, poveste,* iar în cazul dicţionarului cu o *listă de cuvinte*. Aşadar, obţinem rolul constitutiv al celor două cuvinte. Diferenţa dintre aceste două cuvinte constă şi în felul în care acestea au fost produse: romanul a fost *scris*, iar dicţionarul a fost *compilat* (rolul agentiv).

(1)
$$\begin{bmatrix} roman \\ qualia = \begin{bmatrix} CONSTIT & = & \text{naratiune} \\ FORMAL & = & \text{carte} \\ TELIC & = & \text{de citit} \\ AGENT & = & \text{scris} \end{bmatrix} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} dictionar \\ qualia = \begin{bmatrix} CONSTIT & = & \text{lista de cuvinte} \\ FORMAL & = & \text{carte} \\ TELIC & = & \text{de consultat} \\ AGENT & = & \text{compilat} \end{bmatrix} \end{bmatrix}$$

De asemenea, în cadrul grupurilor nominale complexe formate dintr-un *centru-nume* urmat de un *adjunct-grup prepoziţional*, unde *grupul prepoziţional* este format din *prepoziţia* ***de***şi din *complementul grupului nominal*, structura de caracteristici oferă informaţii despre elementele constitutive ale grupului. Astfel, în ceea ce priveşte grupul prepoziţional, acesta

BDD-A28603 © 2018 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 07:09:41 UTC)

nu poate fi adăugat în mod întâmplător unui centru-nume: în (2 c,d), în sensul centrilor nominali *lan* şi *sală* se găsesc elemente care interzic adjuncţiile din (2b). Astfel, analizând structura de caracteristici a centrului *lan*, observăm că acesta acceptă numai grupuri prepoziţionale care fac trimitere la rolul constitutiv şi anume la tipuri de cereale. Grupurile prepoziţionale care se pot ataşa acestui centru pot fi următoarele: *de grâu, de orz, de ovăz, etc*. De asemenea, şi centrul *sală* predictează adjuncţiile sale: grupurile prepoziţionale care se pot ataşa acestui centru trebuie să facă trimitere la rolul formal, şi anume la sensul de încăpere mare, unde se poate aduna multă lume. Rezultă următoarele grupuri prepoziţionale care se pot ataşa centrului *sală*: *de mese, de festivităţi, de teatru.*

(2) *a. lan de porumb*
sală de aşteptare
*b. * lan de aşteptare*
** sală de porumb*

c. $\begin{bmatrix} lan \\ qualia = \begin{bmatrix} CONSTIT = cereale \\ FORMAL = teren\ agricol \\ TELIC = recolta \\ AGENTIV = semanat \end{bmatrix} \end{bmatrix}$ d. $\begin{bmatrix} sala \\ qualia = \begin{bmatrix} CONSTIT = pereti \\ FORMAL = incapere\ mare \\ TELIC = a\ aduna \\ AGENTIV = constructie \end{bmatrix} \end{bmatrix}$

În cele ce urmează voi evidenţia această legătură dintre qualia şi grupul nominal complex format dintr-un nume-centru şi un grup prepoziţional. Pentru a sublinia acestă legătură voi folosi exemple luate din Gramatica Academiei (1963) unde încă nu este menţionată noţiunea de grup nominal (ci doar de substantive determinate de atribute). Motivul pentru care am ales acest corpus este de a demonstra că deşi terminologia este diferită (GALR 1963 versus GALR 2008), qualia vine să explice detaliat relaţia structurilor formate din centru şi dependenţii săi. În gramatica tradiţională, avem funcţia de atribut substantival, atribut adjectival etc, iar în lexiconul generativ, această valoare apare sub diferite forme: de subiect, de complement sau de adjunct al grupului nominal. Aşadar, rolul structurii de caracteristici (qualia) este de a demonstra compatibilitatea dintre centru şi dependenţii săi.

În funcţie de valoarea părţilor de vorbire prin care sunt exprimate, atributele sunt de mai multe feluri: adjectivale, pronominale, substantivale, verbale şi adjectivale.

Atributul substantival prepoziţional se exprimă printr-un substantiv precedat de o prepoziţie, locuţiune prepoziţională sau de un adverb de comparaţie cu valoare de prepoziţie :

(3) *buchet de trandafiri*
om cât un munte
ochi ca marea

Acesta ocupă diferite poziţii sintactice (4) şi apare în cadrul grupurilor nominale, verbale, adjectivale şi adverbiale (5):

(4) a. atribut:*Ion are o casă* ***de vacanţă***
b. complement: *Ion nu vrea să apeleze* ***la ajutorul*** *tău.*
c. circumstanţial: *Ion se distrează* ***în vacanţă.***

(5) *casă de vacanţă*
pleacă la mare
rău de gură
odată cu venirea primăverii

GALR (1963:125) menţionează că valoarea fundamentală a atributului substantival prepoziţional este ***felul***, şi că aceasta poate fi exprimată printr-o serie de detalii referitoare la posesor, subiect, obiect, conţinut, materie, etc.

BDD-A28603 © 2018 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 07:09:41 UTC)

1. Posesia

(6) *Să te primească cu bine la casă* ***de oameni****.* (GALR,1963: 126)

În (6) avem un GN complex format din substantivul-centru *casă* şi din grupul prepoziţional *de oameni*. În astfel de contexte cu valoare posesivă (*miez de noapte, jumătate de drum*), putem înlocui Gprep cu un GN în genitiv, obţinând o structură precum *casa oamenilor* (*miezul nopţii, jumătatea drumului*). De aici rezultă că în (6) Gprep este obligatoriu pentru înţelegerea sensului GN complex, acesta având funcţia de complement al centrului. Analizând reprezentarea semantică a celor doi constituenţi ai GN complex în (7) şi (8), observăm cum a avut loc asocierea dintre aceştia. Asocierea centrului cu complementul său este posibilă în acest caz deoarece *casă* prezintă în structura de argumente agentivul « a construi » care este compatibil cu substantivul *oameni*(cei care construiesc *casa*). În (9) observăm reprezentarea semantică a întregului GN complex.

$$(7)\begin{bmatrix} casa & & \\ ARGSTR & = & [ARG1 = x:ob.fizic] \\ EVENSTR & = & [E1 = stare] \\ QUALIA & = & \begin{bmatrix} FORMAL & = & x \\ CONST & = & pereti, usi, ferestre \\ TELIC & = & a\ \ adaposti \\ AGENTIV & = & a\ \ construi \end{bmatrix} \end{bmatrix}$$

$$(8)\begin{bmatrix} oameni & & \\ ARGSTR & = & [ARG1 = x:uman] \\ QUALIA & = & [FORMAL = x] \end{bmatrix}$$

$$(9)\begin{bmatrix} casa_de_oameni & & \\ ARGSTR & = & \begin{bmatrix} ARG1 & = & x:ob.fizic \\ D-ARG & = & y:uman \end{bmatrix} \\ EVENSTR & = & [E1 = stare] \\ QUALIA & = & \begin{bmatrix} FORMAL & = & x \\ CONST & = & pereti, usi, ferestre \\ TELIC & = & a\ \ adaposti, primi \\ AGENTIV & = & construita \end{bmatrix} \end{bmatrix}$$

2. Subiectul

(10) *Scîrţîierea* ***de condeie*** *dădea farmec astei linişti.* (GALR,1963: 126)

În (10) avem un GN complex format din substantivul-centru *scîrţîierea* şi din Gprep *de condeie*, care este adjunctul centrului. În acest exemplu, prepoziţia *de* are rolul de a introduce complementul de agent, *condeie*. Combinaţia elementelor GN complex *scîrţîiereade condeie* (11) este posibilă datorită relaţiei dintre *condeie* şi zgomotul pe care acestea îl provoacă. Această relaţie este redată cu ajutorul telicului : *condeiele* sunt făcute pentru *a scrie*, iar acestea fac un zgomot (*scârţâie*) când sunt folosite.

BDD-A28603 © 2018 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 07:09:41 UTC)

(11)
$$\begin{bmatrix} scirtiierea_de_condeie & & \\ ARGSTR & = & \begin{bmatrix} ARG1 & = & x \\ D-ARG1 & = & y:condeie \\ D-ARG2 & = & z:uman \end{bmatrix} \\ EVENSTR & = & [D-E1 \;=\; (e_1)proces] \\ QUALIA & = & \begin{bmatrix} FORMAL & = & x,y \\ CONST & = & zgomot \\ TELIC & = & a \quad scrie \\ AGENTIV & = & a \quad scirtii_act \end{bmatrix} \end{bmatrix}$$

3. Obiectul

(12) *Te urmăreşte săptămâni*
Un pas făcut alene,
O dulce strîngere ***de mîini.*** (GALR,1963: 126)

În (12), Gprep *de mâini* este complementul substantivului-centru *strângere*. Substantivul-centru provine din nominalizarea verbului *a strânge* care cere două argumente (subiect şi complement): *cineva* strânge *ceva*. În (12) subiectul lipseşte, fiind prezent doar complementul şi centrul. GN obţinut, *strângere de mâini,* pune accent pe procesul rezultat din relaţia celor doi termeni:

(13)
$$\begin{bmatrix} stringere_de_maini & & \\ ARGSTR & = & [ARG1 \;=\; x] \\ EVENSTR & = & \begin{bmatrix} E1 & = & e_1:proces \\ ACCENT & = & e_1 \end{bmatrix} \\ QUALIA & = & \begin{bmatrix} FORMAL & = & x \\ CONST & = & maini,unire \\ TELIC & = & a \quad apropia \\ AGENTIV & = & a \quad stringe_act(e_1,x) \end{bmatrix} \end{bmatrix}$$

4. Partitivul

(14) *Unii* ***dintre tovarăşi*** *şi-au depăşit angajamentele.* (GALR,1963: 126)

Şi în (14) avem un centru urmat de un Gprep adjunct. Încă o dată observăm că Gprep nu este asociat întâmplător centrului *unii*, ci reprezintă un subtip al centrului. De asemenea, se respectă şi restricţiile de selecţie dintre constituenţii GN complex.

(15)
$$\begin{bmatrix} unii \quad d\,\text{int}\,re \quad to\,\text{var}\,asi & & \\ ARGSTR & = & [ARG1 \;=\; x:uman] \\ QUALIA & = & \begin{bmatrix} FORMAL & = & x \\ CONST & = & parte_din(x,y:grup) \end{bmatrix} \end{bmatrix}$$

5. Relaţia

(16) *Ăsta-i Ile Caraiman de la Runc, tovarăş* ***de cărăuşie*** *cu mine.* (GALR, 1963: 126)

BDD-A28603 © 2018 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 07:09:41 UTC)

GN din (16) este format din substantivul-centru *tovarăş*, urmat de adjunctul *de cărăuşie* şi de complementul *cu mine*. După cum observăm din reprezentarea semantică a GN (17), adjunctul nu este asociat întâmplător grupului, ci prezintă trăsături comune cu centrul de care este legat.

(17)
$$\begin{bmatrix} to\,\mathrm{var}\,as_de_carausie & & \\ ARGSTR & = & \begin{bmatrix} ARG1 & = & x:uman \\ D-ARG & = & y \end{bmatrix} \\ EVENSTR & = & \begin{bmatrix} E1 & = & proces \\ E2 & = & stare \\ ACCENT & = & e2 \end{bmatrix} \\ QUALIA & = & \begin{bmatrix} FORMAL & = & x \\ TELIC & = & a_cara_impreuna \\ AGENTIV & = & [a_cara_act(e1,x,y)] \end{bmatrix} \end{bmatrix}$$

6. Scopul sau destinaţia

(18) *Aceasta însă nu-i opreşte de a avea mărfuri fine* ***de vînzare.***(GALR,1963: 126)

În (18), substantivul-centru *mărfuri* este urmat de doi adjuncţi: *fine* şi *de vânzare.*

(19)
$$\begin{bmatrix} marfuri_de_vinzare & & \\ ARGSTR & = & [ARG1 = x:ob.fizic] \\ EVENSTR & = & [E1 = proces] \\ QUALIA & = & \begin{bmatrix} FORMAL & = & x \\ TELIC & = & a_vinde(e1,y,x) \\ AGENTIV & = & a_crea \end{bmatrix} \end{bmatrix}$$

7. Materia

(20) *Am cumpărat un kilogram* ***de unt.*** (GALR,1963: 127)

În (20) centrul este urmat de un adjunct care exprimă relaţia de parte-întreg.

(21)
$$\begin{bmatrix} kilog\,ram & de & unt \\ ARGSTR & = & \begin{bmatrix} ARG1 & = & x \\ D-ARG & = & y \end{bmatrix} \\ EVENSTR & = & [E1 = stare] \\ QUALIA & = & \begin{bmatrix} FORMAL & = & x \\ CONST & = & parte_din(x,y:unt) \end{bmatrix} \end{bmatrix}$$

8. Măsura

(22) *Era cale* ***de o oră****.(=durata)* (GALR,1963: 127)

În (22), Gprep *de o oră* este un adjunct care exprimă durata.

BDD-A28603 © 2018 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 07:09:41 UTC)

(23) $$\begin{bmatrix} cale_de_o_ora & & & \\ ARGSTR & = & [ARG1 = x:durata] & \\ EVENSTR & = & [E1 = proces???] & \\ QUALIA & = & \begin{bmatrix} FORMAL = x \wedge \begin{bmatrix} de_o_ora \\ FORMAL = de_o_ora(e1,x) \end{bmatrix} \end{bmatrix} & \end{bmatrix}$$

În această lucrare am arătat cum structura de caracteristici, *qualia*, are un rol semnificativ în înţelegerea GN complexe formate din două substantive. De asemenea, am văzut că GPrep nu poate fi adăugat în mod liber unui centru N şi că fiecare tip de semnificaţie pe care o are atributul este derivabilă din reprezentarea semantică pe care LG o dă centrului nominal. Din cele prezentate mai sus reiese că, în majoritatea cazurilor, atributul substantival prepoziţionaleste un modificator şi realizează funcţia de adjunct. Când este argument, acesta realizează funcţia de complement.

BIBLIOGRAPHY

1. Bouillon, P. (1997). *Polymorphie et sémantique lexicale : le cas des adjectifs*, thèse de 3e cycle, Université Paris 7 Denis Diderot.

2. GALR I-II (2008) Academia Română, Institutul de Lingvistică “Iorgu Iordan-Al. Rosetti”, *Gramatica Limbii Române* I, *Cuvântul*; II, *Enunţul*(coord. Valeria Guţu Romalo). Bucureşti: Editura Academiei Române.

3. GALR I-II (1963) Academia Republicii Socialiste România, *Gramatica Limbii Române* I, *Cuvântul*; II, *Enunţul*(coord. Al Graur). Bucureşti: Editura Academiei Republicii Socialiste România.

4. Johnston, M., Busa, F.(1996). *Qualia structure and the compositional interpretation of compounds* in 'Proceedings of the ACL SIGLEX Workshop on Breadth and Depth of Semantic Lexicons'.

5. Pustejovski, J.(1995). *The Generative Lexicon,* The MIT Press.

BDD-A28603 © 2018 “Petru Maior” University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-28 07:09:41 UTC)